

ARNHEMSCHE

Zondag

COURANT.

17 Maart.

De overvloedige inschrijving voor de nieuwe leening.

Gelijk men weet, is er door de *Staats-Courant* bekend gemaakt, dat de inschrijvingen voor 14,000 aandelen te zamen een aantal van 41,831 bedragen hebben. Dit aanvoerende, verzuimden sommigen niet uit te roepen: Nu kan men eens zien, wat er van die bankroetsvoorspellingen en den slechten staat onzer financiën is!

Dat de nieuwe leening, die even gunstig voor de speculanten als ongunstig voor het land uitgeschreven werd, wel inschrijvers genoeg zou vinden, leed geen twijfel. Reeds den 1sten jan. kon men in de *Arnhemse Courant* lezen: » Er bestaat geen twijfel of — mits er geene noodlottige wereldgebeurtenissen plaats hebben — de nieuwe leening koopers zal vinden, al wordt ook daardoor de reusachtige schuldenlast op nieuw met eene som vermeerderd, gelijk staande met de geheele schuldenlast van het koninkrijk Wurtemberg; even als tot het jaar 1825 de leeningen van Mexico, Columbia, enz.; tot het jaar 1836 die van Spanje en Portugal grif zijn geplaatst geworden. Want, daar zoo veel menschen, afkeerig van elk grondig onderzoek, zich veelal door het uiterlijke en oogenblikkelijke laten verblinden, zoo kan het niet missen, of staten, welke aan hunne verbindtenissen voldoen, en zich daardoor het aanzien van solvabiliteit weten te verschaffen, zullen, een tijd lang althans, onder verlokkelijke voorwaarden nieuwe geldschietters vinden.

En onder *verlokkelijke voorwaarden* mag zeker geteld worden het afstaan van een 5 pCts. effect *beneden pari*, op een oogenblik dat de 4 pCts. effecten, niet slechts in Engeland, maar ook in Frankrijk, Oostenrijk, Beieren, enz. alle *boven pari*, eenige, zoo als b. v. de Pruisische zelfs 6 à 8 pCt. opgeld staan.

Om vijf gulden jaarlijksche rente van het naburige Pruisen of Hannover te genieten, moet men thans een kapitaal van *ruim honderd en dertig gulden* besteden; *honderd gulden*, aan Nederland vertrouwd, leveren *meer dan 5 gulden* jaarlijksche rente op."

Kan men sprekender bewijs verlangen van het geringe vertrouwen, hetwelk de Nederlandsche financiën bezitten?

Het groote aantal inschrijvingen is slechts uitgelokt door den *woeker-interest*. Laat een bekend doorbrenger, die echter tot op het oogenblik zijne 12 procentige renten betaalde, onder zijne *woekeraars* eene nieuwe leening nitschrijven tegen 24 pCt., en hij zal welligt nog meer inschrijvers vinden dan de nieuwe Nederlandsche leening.

Bewijst dit dat zijne financiën goed staan, en zijn bankroet ver af is?

OOSTENRIJK.

Wenen, 8 maart. De Perzische gezant, *Hussein Khan*, moet vast besloten hebben, in weerwil der nieuwe geschillen tusschen Engeland en Perzië, zijne reis naar Londen voort te zetten. Hij moet verzekerd hebben dat het nieuwe misverstand slechts het gevolg is van de onverdraagzaamheid van den heer *Mac Neill*. Perzië wenscht den vrede, maar ook de handhaving zijner rechten. Aan de vorderingen van Engeland is voldaan, de belegering van Herat opgebroken en de generaal, die den Engelschen koerier opgevangen had, afgezet. (All. Zeit.)

PRUISSEN.

Stettin, 9 maart. Bij het vermeerderd belang eener ijzerbaan-gemeenschap tusschen hier en Berlijn, en het steeds meer en meer erkend nut derzelve, is het ook door onze stedelijke regering doelmatig gekeurd de stad zelve deel te laten nemen in den aanleg der baan. Met groote meerderheid heeft men besloten de som van 100,000 rijksdaalders in Berlijn-Stettiner spoorweg-actiën te beleggen, en daardoor zoo veel mogelijk de onderneming te bevorderen. (St. Zeit.)

— Uit Berlijn schrijft men: Gedurende de laatste dagen herhaalden zich telkens de geruchten omtrent gevangennemingen, welke in Posen en te Warschau zouden hebben plaats gegrepen. Zij zijn, zegt men, het gevolg der ontdekking van een plan, dat met de ontwerpen van eene geëxalteerde republikeinsche partij in België en Frankrijk in nauwe verbinding staat, en voornamelijk door de vreedzame wending, welke, in weerwil van alle toerusting, de zaken namen, of althans schenen te nemen, mislukt is. (O. P. A. Z.)

— In het laatste nummer van het *Politische Wochenblatt* leest men: » Het Fransche ministerie deed vooral tegen de coalitie gelden, dat een algemeene oorlog onvermijdelijk zijn zou, indien zij aan het roer kwam; dit schijnt te hebben gewerkt, want onderscheidene hoofden der coalitie verzekerden openlijk hunne vredelievende gezindheid. — In geen geval, gelooven wij, zal zelfs eene zege der coalitie die gevolgen hebben, welke sommigen er van vreezen. *Louis Philippe* heeft zoo veelvuldige en voldoende bewijzen zijner behendigheid gegeven, dat men schijnt te mogen vaststellen, dat hij in eene zaak, die geheel persoonlijk is geworden, ook in dat geval een behoedmiddel zal weten te vinden."

ENGLAND.

Londen, 13 maart. Volgens brieven van Madras en Bombay, tot den 20sten januarij, schenen de voorbereidselen tot den oorlog tegen Kaboul van den kant der koloniale regering ten eenemale geschorst te zijn, en shah *Soojah* voornemens te wezen zijne onderneming alleen door te zetten.

Tevens is alhier tijding ontvangen, dat de stad Aden, aan de Rode Zee, door de Engelsche troepen stormenderhand is ingenomen, waarbij deze laatste dertien en de Arabieren honderd en vijftig dooden en gekwetsten gehad hebben. Hoogstwaarschijnlijk zal dit punt, dat voor de gemeenschap met Indië van zoo veel belang is, niet weder opgegeven worden.

Het Lagerhuis heeft eergisteren de aangevraagde sommen voor de marine toegeestaan, en gevolgelijk het in dienst houden van ruim vier en dertig duizend man voor de zeedienst van het rijk ingewilligd. Sir *R. Peel* heeft bij deze gelegenheid de toenemende noodzakelijkheid betoogd om de Engelsche zeemagt op eenen ontzagwekkenden voet te houden, nu die van Rusland, Frankrijk en de Vereenigde Staten zich telkens meer en meer uitbreiden.

— Met de stoomboot de *Great-Western*, die, in weerwil van zeer stormachtig weder, de reis van New-York herwaarts binnen de vijftien dagen heeft afgelegd, is tijding ontvangen dat troepen uit den Noord-Amerikaanschen staat van Maine het betwist grondgebied binnengetrokken waren, op het vernemen waarvan de gouverneur van Nieuw-Brunswijk zijn beklag daarover aan den Amerikaanschen generaal *Fairfield* had gezonden, met dringend verzoek, om den onmiddellijken aftogt dier troepen te bevelen, om met bijvoeging dat zijne instructiën niet toelieten hun verblijf aldaar te dulden.

FRANKRIJK.

Parijs, 13 maart. Bij het vertrek van den post, was omtrent de nieuwe zamenstelling van het ministerie nog niets bekend.

De *Constitutionnel*, het speciale orgaan van den heer *Thiers*, laat, omtrent deze zijne denkwijze, betreffende de Belgische kwestie, geen den minsten twijfel over. Dit dagblad verklaart die zaak door de diplomatie voor onherroepelijk beslist.

BELGIE.

Brussel, 14 maart. De zitting van de kamer der afgevaardigden is heden ten 11 ure geopend. Men vleide zich het oogenblik der beslissing daarin te zullen naderen, doch een smartelijk toeval heeft de kamer in ontzetting gedompeld, en den loop der beraadslagingen afgebroken. De heer *Bekaert*, afgevaardigde van Kortrijk, eene redevoering ter gunste van de aanneming houdende, in welke de redenaar met warme vaderlandsche liefde zijn bitter leedwezen te kennen gaf over de voorgestelde scheiding van de Limburgsche en Luxemburgsche bevolking, is plotseling door eene aanval van beroerte getroffen. De afgevaardigden nu verlieten hunne banken, verzamelen zich om hem heen, en dragen hem in de zaal der conferencie. Een geneesheer, die zich op eene der tribunes bevindt, wordt dadelijk geroepen, en spoedt zich, om den heer *Bekaert* zijne hulp te verleen; doch vruchteloos.

De zitting wordt opgeheven, en zal vermoedelijk eerst worden hervat na de begraving van den heer *Bekaert*, daar vele leden hun verlangen hebben te kennen gegeven, om die bij te wonen.

— In de kamer van vertegenwoordigers, die gisteren 89 leden bevatte, heeft alstoen de tegenstandspartij ten derden male eene vruchteloze poging gedaan, om hare krachten te beproeven. De motie van den heer *Gendebien*, tot het bekomen van inzage der stukken van de schuld, is ondersteund door vele leden, die voor den vrede gestemd zijn, doch er gewetenszaak van maken, schrifturen te onthouden, welke tot inlichting kunnen dienen, en echter is die motie met 50 tegen 39 stemmen verworpen. Men kan daaruit met gerustheid afleiden, dat er voor de aanneming der eindschikking thans eene overgrootte meerderheid in de kamer bestaat.

NEDERLANDEN.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 14 maart.

Heden heeft de centrale afdeling verslag gedaan over het ontwerp van wet, betrekkelijk de droogmaking van het Haarlemmer-meer. Daaruit blijkt, dat er nog veelvuldige *aanmerkingen* tegen dat ontwerp in de afdelingen gemaakt zijn; dat dezelve aanleiding hebben gegeven tot het door de regering alsnog beantwoorden van sommigen derzelve, en dat de regering, ter voldoening aan het door sommigen te kennen gegeven verlangen, nog eenige veranderingen in het ontwerp gebragt heeft. Na eenige discussiën wordt bij meerderheid van stemmen besloten de beraadslagingen over dat ontwerp te bepalen op aanstaanden maandag.

Ten gevolge der in dit ontwerp gemaakte veranderingen zullen de artikelen van hetzelfde luiden als volgt:

Art. 1. Ter bestrijding van de kosten der bedijking en droogmaking van het Haarlemmer-meer, zal er, op de bijdrage tot die kosten door de staten van Holland reeds toegestemd, op zoodanige bijdrage als daartoe door de belanghebbende distrikten, naarmate van derzelve belang en de voordeelen, door dezelve te verkrijgen, zal worden verstrekt en op de opbrengst van den verkoopprijs der drooggemaakte landen, en op de opbrengsten en alle verdere opbrengsten, met die onderneming in verband staande, eene geldleening worden geopend, ten bedrage van een miljoen guldens, te boven gaande acht miljoen guldens, tegen eene rente van vier procent, in het jaar, welke geldleening, naarmate de behoefte der verzeijde distrikten, bij teeksen zal worden geplaatst.

Art. 2. De aflossing dezer geldleening zal aanvangen met het jaar, volgende op dat, in hetwelk de droogmaking zal zijn voltooid; zij zal jaarlijks ten minste bedragen één ten honderd van het oorspronkelijke kapitaal en vermeerderen naarmate de beschikbare gelden dit zullen toelaten.

Art. 3. In geval de bij art. 1 vermeldde bijdragen en opbrengsten niet genoegzaam mogten bevonden worden, om daaruit de geheele genegotieerde som met de interessen af te lossen; zal daarin door het rijk worden voorzien.

Art. 4. De koopprijs der droog te maken landen zal in schuldbrieven dezer geldleening voor het nominaal kapitaal kunnen worden voldaan.

Art. 5. De drooggemaakte landen zullen, na derzelver verkoop, vrijdom van grondlasten genieten gedurende den tijd van vijf en twintig achtereenvolgende jaren.

Volvoegens zijn de beraadslagingen over het op heden aan de orde van den dag zijnde ontwerp van wet, tot herziening van het muntstelsel, geopend.

De heer *Schimmelpenninck van der Oije* erkent de hooge noodzakelijkheid der wet; maar men had geen tweeledigen standaard voor het circulerend medium, den zilveren en den gouden, moeten aannemen. Wilde men echter beiden behouden, dan behoorde ten minste een daaraan tot regulatie te worden overgegaan. De gouden standaard verdient de voorkeur. Het gouden aangestokenstuk is onze wezenlijke standpenning geworden. De spreker begroet de thans aanwezige munt op omstreeks 80 millioen, en meent, dat de kosten van vermunting enige millioenen meer zullen bedragen, dan men geraamd heeft. Hij vraagt nadere inlichtingen, en zegt tegen de wet te zullen stemmen. De heer *Corver Hooft* erkent de noodzakelijkheid eener verandering in ons muntwezen, en doorloopt de rij der geopperde denkbeelden nopens de middelen van herstel. Het uitsluitend aannemen van den gouden standaard acht hij aan groote zwaarigheden onderhevig; ook het aannemen enkel van den zilveren standaard is niet wel mogelijk. De spreker is dus geneigd, om het systeem der regering te omhelzen. Hij zal voor de wet stemmen.

De heer *van Asch van Wijck* wederlegt den heer *Schimmelpenninck van der Oije*. De hoofdbepaling, ook der tegenwoordige wet, bevat, zijns inziens, niets onregvaardigs. De spreker waarschuwt tegen het beroep op geschiedkundige feiten, in een vraagstuk als dit. Hij verklaart zich mede voor den dubbelen standaard. De voornaamste praktische vraag in dezen is, of de verhouding tusschen goud en zilver, bij de wet aangenomen, juist is, en gelooft, dat zij toestemmend kan beantwoord worden. De spreker wenscht mede nadere inlichtingen, en zal voor de wet stemmen.

De heer *Frets* betuigt in de wet een redmiddel te vinden, dat noodzakelijk is. De voorname vraag is, of er eene onregvaardigheid ligt in het verminderen der inwendige waarde van den gulden, en hij meent haar op onderscheidene gronden ontkenend te moeten beantwoorden.

De heer *Warin* heeft, na dezen spreker, den laatste der ingeschrevenen, het woord gevraagd, en de beraadslagingen zullen alzoo vrijdag ten 12 ure hervat worden.

Naar men verzekert, zal de zitting der kamers, na het afwerken der thans aanhangige ontwerpen, niet gesloten, maar geschorst worden.

Mengelwerk.

De schoone slaapster in het bosch.

VI.

De zoon der natuur rigt mij op en zegt, laat het gebeurde u eene nuttige les zijn, opdat gij, wakker wordende, aan uwe roeping voldoen moogt, en uwe overdenkingen aan anderen mededeelen; ontvang thans mijne lessen, griffel ze in uw hart, bewaar ze als fijn goud.

Zuiver uwe gedachten; want daarin ligt de bron van waarheid en van deugd.

Haadpleeg veel en dikwijls met u zelve; want met u zelve behoeft gij niet te veinzen, en wie de veinzerij verstoot, heeft reeds het pad der waarheid gevonden.

Vraag u af, is het regtvaardig hetgeen ik voor heb; want de regtvaardigheid is de schoonste deugd; mildheid, hulpvaardigheid, zelfopoffering moeten wijken voor de regtvaardigheid; zonder haar houden zij op deugd te zijn; mildheid wordt verkwisting; hulpvaardigheid verdediging van de kwade; zelfopoffering ijdele praal.

Zuiver uwe gedachten, en gij zult leeren u in de eenzaamheid te schamen over uwe wondde begeerte; gelukkig hij, die de schaamte tot de sleutel-bewaartster zijner gedachten heeft gemaakt.

Zuiver uwe gedachten, en gij zult den moed hebben, om het vooroordeel af te schudden; want hij, wiens inzichten onbeytekt zijn, die vraagt met opgeheven hoofd: waarom zoude ik blindelings aannemen, wat anderen hebben gezegd? waarom zoude ik slechts volgen? omdat, zoo velen, zijn voorgegaan? is mijn inzicht minder helder, dan het hunne? rent is mijn doel niet zuiver als de sneeuwvlok, rustende op het zachte gras?

Zuiver uwe gedachten en tracht niet langs zij- en slingerpaden tot bevrediging uwer wenschen te komen, en stel er geene eer in, die omwegen te hebben gezocht en gevonden; want een wijze heeft gezegd: » Slechts waar verstand geeft inlichting van een man; die slim van hart is komt tot schandde; de opregtheid der braven leidt hen veilig; de sluwheid der kwaadwilligen stort hen in het onheil.»

Vrees de magtigen niet, want de mensch behoeft den mensch niet te vrezen; al hunne kracht ontleenen zij van anderen; zoodra hun deze

stenn ontvangt, zijn het zwakke eenlingen, even als gij. — Bloedige lessen hebben deze waarheid bevestigd en toch wischt men ze telkens weder uit.

Vrees de magtigen niet, want het einde van alle vervolging is, slechts de dood, en daartoe zijn ook zij veroordeeld.

Draag liefde in uw hart en wees meer geneigd om te vergeven, dan om te berispen; maar verzet u tegen het geweld; verzet er u tegen, al tref het u zelve nog niet; want het geweld wijkt alleen voor vereenigden tegenstand en neemt zonder denzelfden van oogenblik tot oogenblik in omvang en kracht toe, verdelgende eerst de zwakken, daarna de sterkere. Te vergeefs verheeldt gij u, dat uw rijkdom, dat uw aanzien of uw verstand eene afleiding voor den gang des gewelds zullen zijn; als zijne krachten u niet meer behoeven te ontzien is uw val besloten.

Rusteloos moet gij waken en toezien en najverig op uwe regten zijn en niet gedoogen dat telkens en telkens uwe vrijheid worde ingekort; elke beperking derzelve, zonder noodzakelijkheid, is geweld.

Als gij met tien vergaderd zijt, dan vraagt gij, wat kan met de minste opofferingen het meest ons belang en ons genoeg bevorderen; als gij met honderd vergaderd zijt, dan komen het belang en het genoeg van die honderd in overweging, en zoo is het, als gij met honderd duizenden en miljoenen vereenigd zijt; elke wet, die zulks niet tot grondslag heeft, is onregtvaardig.

Er zijn er gekomen die hebben gezegd, wij zijn duizend in getal en behoeven duizend goudstukken; laten wij die schatting op de onnoozelen heffen; rigten wij een grof spel op, waarvan de overwinst duizend goudstukken bedraagt, de onnoozelen zullen er deel in nemen en alleen de schatting betalen, en wij, wij zullen er vrij van zijn.

Verbreek, verbreek dat misbruik van het verstand, breng die sluwheid tot schande!

Er zijn er die u toeroepen: ik eerbiedig uwe meening, ik eerbiedig uw geloof, maar verspreid uwe gedachten niet, tracht niet anderen over te halen, om te denken als gij, te handelen als gij, weerstand te bieden als gij; wij zullen u ongestoord laten denken, maar maak niet wereldkundig wat gij bedacht hebt. — En ik zeg u, laaf de dorsthebbers met het water, dat als kristal uit de reine bron uwer gozilverde gedachten is gesproten.

Zie dat schoone woud, bewonder die krachtige eiken en die schoone glatte beuken: hoe zijn zij ontstaan? Ga ginds aan den noordkant van het woud, en gij zult vinden eene strook van hard, en knarrig, en kwijnend hout; daar was de eerste aanleg van het woud, het daar geplante leed veel van den guren wind, maar het beschutte wat daar achter geplant werd, en dat groeide weliger, en dat gaf luwte aan hetgeen nog verder werd geplant, zoo dat dit niets meer van den wind had te lijden en spoedig en schoon opgroeide.

Zoo is het ook gegaan met de volgelingen mijner moeder; de storm van vooroordeel, eigenbaat en bedrog heeft hen getroffen, maar na hen zijn weder anderen gekomen en weder anderen, en de eersten zijn als een schild voor het nageslacht geworden; verkondig dus de waarheid, tracht dagelijks, en dagelijks hare vrienden te vermeerderen, en geen storm zal uwe krachtige vereeniging kunnen verbreken.

Zorg dat de omkoopning niet bij u inslupe, en vermeerder daartoe het getal van hen, die omgekocht moeten worden, en verminder de middelen van omkoopning.

Roep velen om toezigt te houden en laat hen openlijk rekenschap afleggen.

Het goud is kostbaar en daarom heeft men teekenen van onderscheiding nitgedacht, borduursels, starren en wetsche titels; bespot dit poppen-spel, of sla er geen acht hoegenaaft op, en weldra zullen die teekenen van kinderachtige ijdelheid alle waarde verliezen, men zal zich schamen dezelve te verloonen: — zoo vermindert gij het getal van hen, die men zoude moeten omkopen, en gij vermindert de middelen van omkoopning. Bovenal eerbiedig den arbeid, dat is niet de slavernij, dat is niet de leeuwenverbintenis, welke de magtigen soms met de minderen hebben gesloten, dat is niet het misbruik, maar het nuttig gebruik, dat is de vrije arbeid, waarvan de vruchten de waarde regelen, welke naar wederkerige behoeften bij willig boding gehuurd en verhuurd wordt. — Maar ik zeg u, alle belemmering aan denzelfden toegebracht, is verkwisting, en schendt de heiligste regten mijner moeder.

Zoo sprak de zoon der natuur.

Zijn en niet zijn.

De meisjes moeten zijn als ouwels, geheimen bewaren; en niet als onwels; op de tong komen. De meisjes moeten zijn als eene bespreekkamer, zij geschikt om iemand te ontvangen; en wederom niet als eene bespreekkamer, voor iedereen toegankelijk. De meisjes moeten zijn als een luchtbal, hemelwaarts streven; en wederom niet als een luchtbal, die niet te besturen is. De meisjes moeten zijn als de zon, zoo vrolijk en warm; en wederom niet als de zon, zij moeten geene vlekken hebben. De meisjes moeten zijn als de maan, zich niet van de aarde verwijderen; en wederom niet als de maan, die schier alle dag van den regten weg afwijkt.

De meisjes moeten zijn als zeven, die het nuttige behouden; en wederom niet als zeven, die slechts het kaf doorlaten. De meisjes moeten zijn als meloenen, aantlokkend door schoone, ronde vormen; en wederom niet als meloenen, wier binnenste onbruikbaar is. De meisjes moeten zijn als harpen, niet eensnarig; en wederom niet als harpen, die te ontstemmen. De meisjes moeten zijn als spinrag, bloedstelpend, wondenheelend; en wederom niet als spinrag, tot vangen bereid. De meisjes moeten zijn als de waarheid, onopgesmukt; en wederom niet als de waarheid, zij mogen zich niet zonder bekleedsel toonen.

De mannen moeten zijn als ADAM, er mag voor hen slechts eene vrouw bestaan; en wederom niet als ADAM, die zich door deze vrouw tot zonde liet verleiden. De mannen moeten zijn als zand, zoo fijn; en wederom niet als zand, waarop men niet bouwen kan. De mannen moeten zijn als wijnvaten, vol geest; en niet als wijnvaten, die, als zij liggen, vol zijn. De mannen moeten zijn als koornaren, eenen baard hebben; en niet als koornaren, die elken vlegel op zich laten losslaan. De mannen moeten zijn als de uil, onafscheidelijk van MISERIE; en niet als de uil op roof uitgaan. De mannen moeten zijn als duiven, zonder valsheid; en niet als duiven, die men plukken kan. De mannen moeten zijn als schoorsteenen, voor ministers en koningen pal staan; en wederom niet als schoorsteenen, waarop men windwijzers zet. De romanschrijvers onder hen moeten zijn als het *Handelsblad*, zoo veel gelezen; en wederom niet als het *Handelsblad*, zoo weinig leesbaar. De lierdichters moeten zijn als de nacht, verkwikkend en vol sterren; en niet als de nacht, duister en slaapwekkend. De regters moeten zijn als de hel, slechts de boozen bestraffen; en wederom niet als de hel, den duivel in zich hebben. De advocaten moeten zijn als een rad, den wagen der gerechtigheid doen voortrollen; en wederom niet als een rad, hetwelk men haar voor de oogen draait. De procureurs moeten zijn als messen, niet ongeslepen; en wederom niet als messen, zij moeten niet snijden. Doch, om te eindigen: de mannen moeten zijn, gelijk zij niet zijn; en zij moeten niet zijn, gelijk zij zijn.

F.

Aan de Redactie der Arnhemse Courant.

's Gravenhage, maart 1839.

Oplangs met de trekschuit van hier naar Leiden varende, en alleen in de roef zittende, vond ik er het nevensgaande opstel over de ijzerbanen. Ik vroeg den schipper of hij ook wist wien het behoorde? — neen. Gevolgelyk hield ik het, ten einde er hier onderzoek naar te doen. Sommigen meenden er den geest van een wijsgeerigen hoofdambtenaar bij het departement van nijverheid in te erkennen; anderen verdedigden het als een stijl van een zekeren domine, die in de zaak van de ijzerbanen over zaken van buitengewoon belang had gesproken. Eene wilde ik dus aan beide heeren vragen of zij het ook zamen voor eene lezing in het Nut of elders naar Leiden hadden medegenomen; naderhand besloot ik, dit te laten, en het stuk liever aan de *Arnhemse Courant* te zenden; dan kan, dacht ik, de eigenaar het daar reclameren, en het publiek tevens er zijn voordeel mede doen. — Het stuk was op een groot blad papier geschreven in viereen toegevoeven; op de buitenzijde stond:

TEGEN DE IJZERBANEN.

Het stuk zelf vangt aan:

» Veel geachte toehoorders en toehoorderessen!

Zoo is het dan uitgemaakt! Wij zijn wezenlijk de ijzeren eeuw ingetreden, en als reus verwelkte lente ligt de zilveren en gouden tijd ver achter ons. Wat den overgang tusschen het oude en nieuwe tijdperk daargestelde; het was niet dat ijzer, waarmee men roekeloos de bliksemstralen des hemels afwendde, noch dat verwaande ijzer, waarmee der menscheit de pokken worden ingeënt, — neen, het was niets anders dan dat verderfelijke gewrocht, buiten alle idé van wetenschappelijkheid gelegen, hetwelk men *ijzerbaan* of *spoorweg* noemt.

Gelukkige geslachten, die ten grave daaldet zonder het helsch gebruiisch der stoomwagens te hebben gehoord! Gij, die in SINNEN'S woordenboek het revolutionaire woord *ontfeigening* te vergeefs zoekt, wat zijt gij te benijden! Ook gij hebt uwe reizen en togten gemaakt; maar zij waren u geen kinderspel, gij naamt ze niet op lichtzinnige schouders; gij waart doordrongen van de grootheid des vraagstuk, als gij u in de nachtschuit begaaf, of als gij steeg in den bolderwagen; en zaat gij er eens in, dan wist gij ten minste hoe en waarom gij reisdet; gij hadt er volkomen bewustheid van. — Ziet, van dat alles hebben uwe lichtzinnige nakomelingen geen denkbeeld!

Mijn toehoorders! *Sequi naturam!* dit is eene treffelijke spreuk, die men niet zal omstooten; te veel verstandige lieden hebben die beproefd. Maar hoe rijmt nu deze gulden regel met de ijzerbaan? Is niet de natuurlijke natuur lijnrecht in strijd met de ijzerbaan? Om dit te bewijzen moet ik u toonen tot de schepping der wereld opklommen; maar dan kunt gij het niet met de handen vatten. Als de heerlijke natuur niet van stonden af den ijzeren schijn van de spoorwegen onbewimpeld en handtastelyk had willen aan den dag leggen, zou zij dan wel zulk een hoop bergaan en rotsen, welke aregide draagen

en grondelooze moerassen hebben ten toon gespreid, en het ijzer zoo diep mogelijk verborgen?

Maar waarom had de goede moeder natuur zulk eenen afschuw van ijzerbanen? Dit is wederom ligt te verklaren. Om geene andere reden, dan omdat die banen — ja, ik wil het maar ronduit zeggen — een werk van Belzebub zijn.

Geachte toehoorders! Ik bid u, neemt slechts de bestanddeelen deser nieuw-modische uitvinding in overweging; behooren zij niet gezamenlijk tot de beneden-wereld? Louer ijzer, stoom, kokend water, steenkolen (in de hel stookt men, om de gevorderde temperatuur te erlangen, niets anders dan steenkolen,) verder sissen en bruischen, — geluiden, die men te voren nooit op aarde vernam; — en de met roet bedekte stokers, die bij de duivelsmachine aangesteld zijn, zien zij er niet uit als hadden zij hun leven lang in VOLCANUS dienst gestaan?

En nu vraag ik: waar steekt de zegen? Hoe zou er ook uit zulke helsche uitvinding zegen kunnen gedeijen? Vallen de actien niet voortdurend, als de thermometer bij mist? En hoe lager zij vallen, des te meer stijgen de haren der deelnemers in de hoogte; en ofschoon de tijdinhate, binnen welke de stoomwagen de baan zal afdoopen, steeds korter wordt, worden niettemin de gezigten der deelnemers steeds langer. Heeft men den handel, die met de spoorweg-actien gedreven werd, niet reeds lang een' trümelgeest genoemd? Heeft hij niet reeds menigen spekulant in het verderf gestort? Wilt gij het nog duidelijker hebben, gij verblinden!

Maar hoor ik u vragen, is niet het verlichte volk der Noord-Amerikanen met ijzerbanen en stoomwagens voorgegaan? Dat zijn toch verstandige lieden, die zich met de dampstorie niet zouden hebben ingelaten, indien het er zoo verdacht mee uitzag. — Hoe gij daar nu weder spreekt! Ik bid u, zwijgt mij van de Amerikanen; dat is immers een volk, nog beneden de hel. Ik zal u zulks dadelijk geografisch bewijzen. Volgens de geloofwaardigste berichten bevindt zich de hel in het middelpunt der aarde; de Amerikanen, nu, wonen nog lager dan het middelpunt, dus nog beneden de hel.

» Maar de Engelschen! zult gij zeggen. Ik bid u zwijgt van de Engelschen, en neemt ze niet tot voorbeeld. Dit is ook al een volk waarmede een eerlijk Christen niet regt weet hoe hij het heeft. Ik wil niets zeggen. Maar heeft de heer o'connor deze Engelschen niet eens luid en verstaanbaar *kinderen des duivels* genaamd? Steekt niet half Engeland in vuurroode rokken? Wat is dat voor eene verdachte liveroi! Neen, Engeland moet gij u vooral niet tot voorbeeld kiezen. Had dit volk een goed geweten, zoo bleef het behoerlijk te huis. Maar het heeft nergens rust noch duur, en kan zijne innerlijke beangstiging slechts daardoor eenigzins stillen dat het op de zeeën rondzwerft, tot verkoeling. Wat is hun *spleen* anders dan stereotype gewetensangst, die hen terugstootend maakt jegens een ieder? Vanwaar heeft dit volk zijnen onmetelijken rijkdom, waarmee het reeds zooveel tweedragt gezaaid en oorlogen gevoed heeft onder de volken? En riekt het op het gansche eiland niet naar benedenwereld, naar — steenkolen? — Nu, ik mag verder niets verraden, maar blijft mij met de Engelschen te huis.

Geachte toehoorders! ik zou over de Amerikaansche en Engelsche spoorwegen geen woord hebben verloren, want als goed vaderlander moet het mij onverschillig zijn of die volken met paarden dan wel met stoom in hun verderf snellen; maar de onzalige uitvinding is tot ons goed Oud-Nederland overgewaaid, en dit vervult mijn vaderlandsch hart met diepen wroem. En gij, mijn Holland, dierbare geboortegrond, waarop ons wiegje stond, gij die anders nooit zoo voorbarig waart, gij moet de eerste fruit, het eerste offer wezen!

Wie had het ooit geloofd, men gaat in Holland, in Noord-Holland lange ijzerbanen rijden! O tulpen van Haarlem, keert in uwe bollen terug!

Ik zou het voor den hemel nooit kunnen verantwoorden, indien ik den Amsterdammers eenigermate verstand en staatkunde betwistte. — maar in één punt, dit beweer ik, op historische gronden gesteund, willen zij maar volstrekt niet tot insigt komen. Dit punt is hunne heillooze neiging tot de Engelschen. Ik weet eigenlijk niet wat hun aan die Engelschen bevalt, of het hunne vrijheid is of hunne steenkolen, hun o'connor of hunne beeststeek, hun tunnel of hun handel — iets van dat alles moet het wezen. Deze liefde tot Engeland is den Amsterdammers reeds meermalen daar te staan gekomen. Maar onde liefde roest niet, en zoo maken de Amsterdamsche koks niet alleen Engelsche beeststeek na, zij bakken ze ook op Engelsche kolen, omdat onze Oud-Nederlandsche turf niet die satanische hitte geeft, welke in de hel *styli* is. En gij, geduldige Amsterdammers, gij gaat ontrouw worden aan uwe brommers en sleepjes, gij wilt met stoomwagens gaan vliegen door ons vaderlijk rijk! Icarussen, Icarussen, bedenkt toch wat gij doet!

Nu stond er eene schrap in het manuscript. En aan den kant lagde eene aantekening: »Hier zal ik wat water en suiker drinken, en den toehoorders tijd laten om te hoesten, den neus te snuiten, enz. — Wij willen eveneens handelen ten overstaan van onze lezers, en als zij geroest hebben en gekapt, in het aanstaande nummer het verzoek geven en het doet.

